27ՆՃԻ ՍԷՆԷ Ն. 4821 — 1910 ՀՈԿՏ. 30/12 ՇԱԲ. — ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ — 30 ԹԸՇՐԻՆԸ ԷՎՎԷԼ 1326 ԵՎ 9 ՋԻԼԳԱՏԷ 1328

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽԹԱՐ

ԳԻՆԸ 30 ՊԱՐԱ

ԳԻՆԸ 30 ՊԱՐԱ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱԿՈՆԷ ՀԻՐԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ		Մէճիտիէի 6 այլոյ	
Իսթանպոլ իչին	Ղուրուշ	60	35
Թաշրա իչին	»	85	45
Մէմալիքի էճնեպիյէ իչին	Ֆրանկ	20	10

ԶԱՐԹԻՆԳԻՐ վէ ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ
ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՆԷՇՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաթ իչին այրրնա բազարլըգ :

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلی تقسیم جادهسی نومرو ٦٥

ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄԱՆ ՊԷՏՔԸ ՀԱՅ ԵՒԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Թ.

ԱԲԳԱՐ ԹԱԳԱՒՈՐ, ՏԻԵԶԵՐԱՀԱՌԱԿ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒՐԲԵՐ

Եդեսիոյ Աբգար թագաւորին խնդիրն ըստ իս պատմութեան ամենէն վաղուկ, դժուարին ու բազմակնճիռ խնդիրներէն մին է, որ դեռ աւելի խորին ու համբերատար ուսումնասիրութեանց կը կարօտի իւր ստոյգ և բանաւոր լուծումն գտնելու համար։ Ուստի առանց վշտի չէ՛ որ կը տեսնենք թէ ինչպէս Պ. Վրոյր արհամարհոտ յանդգնութեամբ կը խօսի այս մասին, և նոյն իսկ խիղճ չըներ բնաւ «ծիծաղելի ու ծաղրելի» բառերով թշնամանել մեր Ս. Շարականաց հեղինակաց ջերմեռանդն աղօթքը.

«Ո՛վ Աբգար մեծ թագաւոր
«Վասն մեր բարեխօսեա
«Առ Թագաւորն երկնաւոր։»

Պատմութեան մէջ շատ իրողութիւններ կան, որոց մանրամասնութիւնք մատացածին և յերիւրուած կրնան լինել, բայց հիմն ճշմարիտ է։ Սուղիւ անկարելի է ենթադրել թէ բոլորովին տարոյդ և կեղակարծ լինի իրողութիւն մը որ երկար դարեր Արեւելքն ու Արեւմուտքն զբաղեցուցած է մեծ հետաքրքրութեամբ և որ քրիստոնէական հնախօսութեան ներկայացուցիչներու կողմանէ ընդունուած է առներկիրտ համոզմամբ։ «Աբգարու պատմութիւնը—, կ'ըսէ Ռիւպէնս Տիւվալ՝ եւրոպացի գիտունն,— հրաշալի հուշակ մը ուներ Արեւմուտքի և Արեւելքի մէջ։ Անոր արձագանգները կը գտնենք ո՛չ միայն քրիստոնեայ աշխարհի մէջ, այլ նաեւ մահմետականներու քով։» (Hist. polit. relig. et litt. d'Edesse, Paris, 1892, p. 81.)

Բայց ի հայ, պարսիկ, արաբ և լատին գրողներէ՝ կը խօսին այդ մասին Ցունաց խմաստուն և նրբամիտ հեղինակներն, ինչպէս Եւսեբիոս (Պատմ։ Եկեղեց. Ա. 13), Պրոկոպոս Կեսարիոյ (Զպարսկական պատերազմէ, Բ. 12), Եւագրիոս (Պատմ. Եկեղ. Դ. 27), Ս. Յովհան Դամասկացի (Զուգաբան Հաւատոց), Ս. Թէոդոր Ստուդիտ (Թուղթք, Ա. 33)։ Ասոնք անուշան անուններ չեն վերջապէս...։

Դիտեմ թէ նորագոյն գրիչներ մեծ մասամբ կը մերժեն յիշեալ պատմութեան վաւերականութիւնը (տես Tixeront, les Origines de l'Eglise d'Edesse, 1888, և Dict. d'Archéol, chrét. et de Litturgie, t. I, p. 87-97), և սակայն իրենց ապացոյցներն աւելի ժխտական են, և ըստ իս կը հերքեն մանրամասնութիւններ և եթ. ոչ-ով իրողութեան հիմն կանգուն կը մնայ միշտ՝ հակառակ հնարագէտ ու ճարտարամիտ փաստաբանութեանց։ Արդարեւ եթէ քսան դժուարութեան կը հանդիպինք սոյն պատմութեան վաւերականութեան մէջ, հարիւր դժուարութեան կը բազխինք անոր անվաւերութեան մէջ։ Ինչպէս կ'ըլլայ որ այսպիսի ԱՀԱԳԻՆ ՍՈՒՏ մը կը հնարուի,... և իսկոյն աշխարհ համօրէն կ'ընդունի, կը համոզուի և կը տարածէ զայն, ու ոչ ոք կը բողոքէ անոր դէմ։ Եթէ ժխտական ապացոյցներն արժէք մը ունին, ահա ժխտական ապացոյցներու ամենէն պատկառելին, — տասնեւհինգ դարերու լռութիւնն ընդդէմ Եւսեբիոսի՝ ուրիշ անթիւ պատմագիտաց և մատենագրաց։

Թէ Եդեսիոյ գանձուն վրայ Հայ թագաւոր մը բազմած չէ, կ'ընդունինք առանց դժուարութեան, բայց մինչեւ Աբգար Ը. ուրիշ ո՛չ մի Աբգար թագաւոր քրիստոնեայ եղած լինի, բնաւ գիտակցաբար ապացուցուած չէ այս. իսկ թէ «Եդեսիա երրորդ դարուն լսած լինի Յիսուսի անունը», բոլորովին սխալ է և հակառակ պատմութեան ստոյգ տեղեկութեանց, որովհետեւ գիտենք թէ Եդեսիա մտաւոր զարգացման կեդրոն մ'էր Քրիստոսի ժամանակ, և թէ իւր բնակիչներէ ոչ սակաւ ատեպ յարաբերութեան մէջ էին Երուսաղէմի և Պաղեստինի հետ։

Աւետարանն եթէ ոչ ուղղակի ապացոյց, գէթ հաւանականութիւն մը կ'ընծայէ մեզ իւր հանդիսաւոր խօսքերով. եթէ Աբգարու պատմութեան չենք կրնար մերձեցնել յետագայ տողերը, կը խնդրեմ հմտաշաս քննադատներէ որ հաճին ցուցնել մեզ պատմութեան մէջ սոյն վկայութեան արդիւնքն և հաստատութիւն. «Իսի անդ ոմանք եւ հեթանոսք յեղեալոցն անդր, զի երկիր պաշտեսցեն ի տէրէն։ Նոքա մատեան առ Փիլիպպոս՝ որ ի Բեթսայիդայ Գալիլիացւոցն էր, աղաչէին զնա և ասէին. Տէր, կամիմք զՅիսուս տեսանել։ Գայ Փիլիպպոս և ասէ ցԱնդրէաս. Անդրէաս և Փիլիպպոս ասեն ցՅիսուս։ Եւ Յիսուս պատասխանի ետ նոցա և ասէ, Եհաս ժամ զի փառաւորեսցի Որդի մարդոյ։» (Յովհ. ԺԲ. 20-23)։

Մինչեւ որ աւելի համոզիչ փաստեր ներկայացուին մեզ՝ կը հաւատանք քաջահմուտ և երկնահանճար Մխիթարեանի մը, հայութեան և մարդկութեան ամենէն մեծ փառքերէն մին, Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշանի հետ թէ պատմական սոյն աշխարհաձանօթ խնդիրն անհիմն և շինծու չկրնար լինել բոլորովին։

Միայն բնական գիտութիւնք չե՛ն որ մեզ համար անթիւ գաղտնիքներ ունին, այլ նաեւ պատմութեան գիտութեանը մէջ մեզ անծանօթ ո՛րչափ դէպքեր և իրողութիւններ կան տակաւին։ Չ՞վայրեր մեզ քիչ մ'աւելի խոնարհ լինել և չկարծել տղայօրէն թէ գիտութիւնք արտասանած լինին իրենց վերջին բառը։ «Պատմութիւնը, — կ'ըսէ սքանչելին Հ. Օլիվիէ՝ այսօր Դաղլիոյ առաջին քարոզիչն, — պատմութիւնը անդունդ մ'է որոյ յատակը դըպչելէ հեռի ենք տակաւին։ Վաւերաթուղթները ալ դեռ ծանօթ չեն մեզ ամենքը. քանի՞ներ յանկարծ ի լոյս պիտի գան, ինչպէս պատահեցաւ այնչափ անգամներ։» (Sainte Hélène, par le P. Rouillon, avec Préface du T. R. P. Ollivier, p. IX.)

Դարուս ամենէն մեծ իմացականութիւններէն միայն սոյն համեստ խոստովանութիւնն պէտք է դաս մը լինի հայ գրողներու, և յիշեն զայն ամեն անգամ որ փորձուին յանդգնօրէն խօսիլ և վճռել ամենէն փափուկ և կնճռոտ խնդիրներու մասին։ Զիրենք կ'ապահովեմ այժմէն որ սոյնպիսի համեստութիւն մը չպիտի վնասէ երբեք իրենց «գիտնականի համբաւին» և հանրութեան ալ մեծապէս օգտակար պիտի լինի յաւէտ։

* *

Պ. Վրոյրի հետ մենք եւս կը ցաւինք որ երկրորդական և անճանաչ սուրբեր կը ծանուին Հայոց կողմանէ, մինչդեռ «քրիստոնէական ընդհանուր Եկեղեցւոյ պատկանող տիեզերահռչակ սուրբեր» բոլորովին մերժուած կամ գէթ անյիշատակ թողուած են դարերէ ի վեր։ Եւ սակայն կը զարմանանք տեսնելով թէ անվեհեր յօդուածագիրը չհամարձակեր յիշատակել Ս. Կիպրիանոսի քով ո՛չ իսկ Ս. Ամբրոսիոսի և Ս. Օգոստինոսի անունները, մինչդեռ իւր դրած սկզբունքին հաւատարիմ մնալու համար՝ պէտք էր առանց վարանելու ընդունել նաեւ Ս. Լեւոն Ա., Ս. Գրիգոր Մեծ, Ս. Բենեդիկտոս, Ս. Բեռնարդոս, Ս. Փրանկիսկոս Ասիզացի, Ս. Դոմինիկոս, Ս. Իգնատիոս, Ս. Թովմաս Աքուինացի, Ս. Փրանկիսկոս Քսաւէրեան, Սրբուհի Թերեզա, Ս. Փրանկիսկոս Սալէզեան, Ս. Վինկենտիոս Պաւլացի. և այլն. որք իրապէս տիեզերահռչակք՝ քրիստոնէական ընդհանուր Եկեղեցւոյ ամենէն աւելի անձնանուիրուած և արդիւնաւորապէս ծառայած և զոհուած են։ Ասոնցմէ շատեր նոյն իսկ անհաւատից և նոզանդներու հիացումը գրաւած են և արժանացած ամենէն ջերմ ու խանդավառ գովեստներու։ Ամենուն յայտնի է թէ Էրնէսդ Ռենանի և Բոլ Սապադիէի նման գրագէտներ ո՛րպիսի սքանչացմամբ խօսած են Ասիզիի Սերովբէին նկատմամբ։ Երկար ցանկ մը կրնայինք շինել ոչ-կաթոլիկէ անուններու, որոնք ամենէն անկեղծ դրաւատիքը շռայլած են ամենէն հրաշալի Յիսուսեանին, Ս. Փ. Քսաւէրեանի, որ իւր տասնամեայ առաքելութեամբ ի Ճաբոն և ի Հնդկաստան, 10 միլիոն հեթանոսներ բերած է ի լոյս Աւետարանի։ Հայ Եկեղեցւոյ բարեկարգիչները թող լսեն գոնէ նշանաւոր բողոքականի մը վկայութիւնն Ս. Օգոստինոսի նկատմամբ. «Օգոստինոս,— կը գրէ Պ. Ֆիլիբ Լաֆ, զուիցերացի պատմաբանը,— փիլիսոփայական և աստուածաբանական առաջին կարգի հանճար մ'է, որ կը տիրէ բուրգի մը նման նախկին և յաջորդ դարերուն...։ Եթէ անցեալ և նոր ժամանակաց իմաստասէրներուն բաղդատենք, անոնց ամենուն հաւասար կը գտնենք զայն. աստուածաբանից մէջ անժխտելի կերպիւ առաջինն է, և այնչափ մեծ եղած է իւր ազդեցութիւնն որ Հայրերէն, Սքոլաստիկներէն և նորագոյներէն (բողոքական) ո՛չ մին գերազանցեց զայն։» (Պատմութիւն քրիստոնէական Եկեղեցւոյ։)

Սոյնպիսի երկնաթռիչ հանճարներու և վսեմ ու աննման Սուրբերու յանցանքն ինչ է արդեօք որ հայ գրողներ չեն հաճիր անոնց անունն իսկ յիշատակել, նոյն իսկ երբ կը յօժարին «քրիստոնէական ընդհանուր Եկեղեցւոյ պատկանող տիեզերահռչակ սուրբերու» յարգող և մեծարող երեւիլ։

Պ. Վրոյր կը յայտարարէ թէ կը բաղձայ ի սրտէ սրբոց շարքին մէջ տեսնել միշտ նաեւ տոհմային ականաւոր սուրբերը, և սակայն չկրցայ ըմբռնել թէ ի՛նչ է յանցանքն Ս. Ներսէս Շնորհալւոյ, Ս. Գրիգոր Նարեկացւոյ և Ս. Ներսէս Լամբրոնացւոյ, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ սոյն հրաշալի Հարց, որոնք չնորհ չեն գտած յաչս Պ. յոգնաւածաբերին, որ չէ մոռցած բնաւ Յովհան Օձնեցին և Վահան Գողթնացին... առանց այդ երիցս պանծալի և մեծարելի անձնաւորութեանց անունն իսկ յիշելու։ Այսպիսի զանցառութիւն մը ի՞նչպէս կրնայ ներուիլ գրողի մը որ ուրիշներէ կը պահանջէ խստիւ հեռատեսութիւն, մտքի լայնութիւն, գաղափարի լուսաւորութիւն, և ոգի անկախ ու ազատ քննադատութեան։ Ծ. Մ. Ց.

1 Նոյ, 1910

ՍԲՐ ԷՏՎԱՐ ԿՐԷՅԻՆ ԷՖՔԵԱՐԸ ԻԶԹԻՄԱԻՅԷՍԻ

Ինկիլթէրրա խարիֆիէ նազիրը սբր Էտվար Կրէյ, էրպապը սէնայիյէտէն մէշհուր սբր Տալիա Տալէյին զիքրինէ հիւրմէթէն Տալինկֆօրտա իրսա իթտիկի պիր նութգտա, շու էնատէ ամէլէ սընըֆլարը միեանընտա հիւքմ իտէն հէյէճան հագգընտա աթիտէքի սէօզլէրի պէկեան իթմիշ տիր.

«Ամէլէ սընըֆլարընըն, բէք տէ էհէմմիյէթլի օլմասան սէպէպլէրէ չօգ տէֆա վուգու պուլան թաթիլը իշղալարը եախօտ սինտիգա բէյիսլէրինէ գարշը խսեանլարը՝ իւէ իզնար իթտիքլէրի միւսկեմ խօշնուտսըզլըգ, զայրը թապիի եախօտ ֆէնալաշմըշ օլան պիր հալին սէմէրէսի տէյիլ տիր։ Վագաա ամէլէ թագըմընըն հալինի իսլահ իթմէք իչին տահա բէք չօգ շէյլեր լազըմ տըր, լաքին ամէլէնին պուկիւնքի հալի՝ պունտան էլլի սէնէքի հալինտէն չօգ էյի տիր։ Խօշնուտսըզլըգ, անճագ կէչմիշ զէմանլարտաքի իւմիտլէրտէն, խէեալաթտան տահա զիեատէ հարիսանէ օլան պազը իւմիտլէրտէն վէ խէեալաթտան իւէրի կէլմէքտէ տիր։

«Միւսավաթը սիեասիյէ նազարեաթը պիր քէրրէ գապուլ իտիլտիկի իչին տահա պէօյիւք պիր միւսավաթը իգթիսատիյէ արզուսընը ինթահ իթմէսի թապիի իտի։ Ամէլէ, կիւնահլիքլէրինին արթտըրընը վէ չալըշմագ չարթլարընըն իսլահ իտիլտիկինի կէօրտիւլէր, չիմտի տէ, քէնտիլէրինէ թէէմին իտիլէն իսթիֆատէ, բէք չօգ սէնահաթլարտա վուգուա կէլէն իսլահաթ մէսարիֆինին թէնզիլիյէ հագգը պիր տէրէճէտէ օլուպ օլմասընընը սիւալ իտիեօրլար։ Պիր տէ, պիլհիւմլէ մէմալիքի սէնայիյէտէ իչլերին պիր տէրէճէ թաթիլի, գայտէ հիւքմիւնէ կիրմիշ օլսընընտան, իչլերինէ հիսսի թիտիրիեօր։ Իչթէ պու սէպէպլէր, ահվալը իհթիմալիյէտէ զուհուրա կէլէն պէօյիւք թէրագգըեաթա բաղմէն, ամէլէ սընըֆլարը միեանընտա հասըլ օլան խօշնուտսըզլըգը իսլահ իթմէքտէ տիր։ Պու էֆքեարտա օլան քիմսէլէր, պիլա սէպէպ, եա բարօնլարընա վէ եախօտ պիզգաթ սինտիգա բէյիսլէրինէ գարշը խսեանլարը իթմէկէ հազըր պուլունուեօրլար։

«Իմտի իթթիհատ գուվվէթինին զայիֆլանմամասընա սիգգաթ իտինիզ։ Պու պապատ, եէյիս պայրաղընընն արգասընտան կիթմէք՝ ինթիզամսըզլըգը տավէթ իթմէք տիր։ Բէհպէրսիզ պիր խալք, ինչ

տաս վէ թէէսիս իթմէկէ միգթէտիր տէյիլ տիր. անճագ եըգմագ վէ պօղմագ պիւիր։

«Ամէլէ արասընտաքի բէվապըթըն տահա զիեատէ գուվվէթլի օլմասընը արզու իտէրիզ. զիրա պու կիւն սէրմայէ գարշը օնըն մուվազէնէսի տահա զիեատէ էլզէմ տիր. չիւնքի սէրմայէ՝ հէմ գուվվէթլէշիր տիր, հէմ ալ համիյէթի ազալմը տիր։

«Պիր զումբանիանըն թէմէթթիւնէ պէքլէնէն հիսսէտար իլէ օ անօնիմ չիրքէթին ամէլէսի արասընտա ալհէնթլի պիր ֆարգ վար տըր։ Իքսի ասլա իմթիզաճ իտէմէզլէր, վէ պու իմթիզաճսըզլըգ՝ իքի թարաֆ իչին ալ զարարը տըր։

«Ամէլէ ֆբրգասընա մէնսուզ պիր մէպուսըն, Մ. Թոմաս Պիւրթիւն ալտիկի կիպի, պու մինասէպաթա, հիսսեաթը ենանիյէ ալ տախիլ օլմազը տըր։

«Էկէր պիր էհալիսէ, մազպութ վէ գավի պիր մէսլէք վէ սաղլամ պիր նամուսքեարլըգ եօգսա, օ էհալիյի նէ՝ գավանէյնի սիեասիյէ իսլահ իտէպիլիր, նէ՝ պիր թագըմ իմթիեազաթը օնա մէտարը օլապիլիր, նէ՝ ալ պիր թագըմ էմլաք վէ թասարրուֆաթ անը զէնկին գըլապիլիր։ Իմտի զէնկինլէր վէ ֆազիլլէր, այրը այրը հէր պիրիմիզ վէ եէկարիկէրէ մուավէնէթ իտէրէք ճիմլէմիզ, պէօյիւք պիր չիրքէթի սէնարիյէ թէէսսիսինէ չալըշալըմ. պունտա հուգուգըմըզը թալէպ իտէլիմ, լաքին վազիֆէլէրիմիզի ալ իյֆա իյլէեէլիմ, էօյլէ պիր չիրքէթ թէչքիլ իտէլիմ քի, պունտա, ամէլէ սընըֆընա մէքեարէ հայվանը կիպի պագըլմասընը, վէ պունտա եալընըզ էլ չալըշմասընը, իլլա գալպ, բուհ վէ ֆիրասէթ ալ չալըշընը։»

Մահմուտ.— Սըր Էտվար Կրէյին պու սէօզլէրի, անլաեանլար իչին հագըգէթէն գըյմէթի թագտիր օլընմազ ալէրէճէ ալ ալի վէ ֆէթին սէօզլէր տիր։ Իչթէ պու կիպի էսասլար իւզերինէ գուրուլմըշ օլան ճէմիյէթը ենանիյէլեր տիր քի, պու ալէմտէ սաատէթը թամամէյէ նայիլ օլուրլար, ճիատէն վէ սահինէն թէրագգը իսէրլեր։ Մաթլու օ ճէմիյէթլէրէ քի, պէօյլէ էսասլար իւզերինէ թէէսսիս իտիլմիշլեր տիր։

ԲՕՑՏԱՄ ՄԻԻԼԱԳԱԹԸ

Պու կիւնքի նիւսխէմիզէ միւնէրիճ թէլէկրաֆլար սըրասընտա կէօրիւլտիւկիւ վէճճէտ, Ռուսիա վէ Ալմանիա իմբէրաթօրլարը պէյնինէ վուգու պուլան միւլագաթ, էվրօբա ղազէթալարընտա բէք չօգ միւրէքքէպ սարֆընա սէպէպ օլմադտա տըր։ Հիւքմտարլար պէյնինէ վուգու պուլան քեաֆֆէյի միւլագաթլար հագընտա այնի հալ վագը օլուր իսէ տէ, իսուսուսա Ռուսիա իլէ Ալմանիա, իմբէրաբօրլարը արասընտաքի միւլագաթ հագընտա միւրէքքէպ սարֆիեաթը տահա զիեատէ տիր։

Միւշարիլէյհիմա, 1904-1905տէքի Ազտամ Շարգ վագըալարընտան պէրի տէօրտիւնճիւ տէֆա օլարագ իճրան միւլագաթ իտիեօրլար։ Իլք տէֆա, 1905 յունէսինտ Պոժօրզօէտտ, իքինճի տէֆա 1907 յուլիսինտ Սվիէնմունտէտ վէ չըգան սէնէ յունիսինտ Ֆրիէարիշհաֆէնտ կէօրիւշմիշլեր տիր։

Ռուսիա տիրլօմասիսինին, սըրֆ ագրապա զիեարէթլերի մագամընտա կէօսթէրտիկի պու նիւմայիշլերին էհէմմիյէթինի տէրէճէտէն զիեատէ պէօյլեթմէք լազըմ տէյիլ տիր։ Հալպուքի սըգ սըգ վուգու պուլմասը, թազէլէնմէսի, իքի հիւքմտարը բէսսիսի իւզերինէ ճէրէեան իմմէսի վէ տահմա Ռուս հաեաթը միլլիյէսինին անվալը մուհիմմէսինտէն էվվէլ եաֆոտ սօնրա վուգու պուլմասը, էհէմմիյէթլերինին ինքեար իտիլէմմեհէկինի վէ նէմիճլէրինին պէօյլեթիլեմէյճէկինի իսպաթ իտէրլեր։

«Ֆրանս Միլիթէր» նամ ղազէթա իլէ պիրլիքտէ շուրասը պէեան իտիմէք մուվաֆբգը մասլահաթ տըր քի, «Պու միւլագաթլար, 1894տէ, Իքինճի իմբէրաթօր Նիգօլանըն Տարմըշթատտա նիշանլանմասը բէտինէ Ալմանիա իմբէրաթօրընին բիեասէթ իթմէսի թարիխինտէն պէրու զաեէթ տօսթանէ պիր սուրէթտէ վուգու պուլմադտա, վէ էհէմմիյէթլէրի իսէ, Իքինճի Վիլհէլմին Զաբրն իւզերինտէ պիր թէէսսիրի զաթիսի օլմասընտան իպարէթ պուլընմադտա տըր։» Մէզքիւր ղազէթա իլավէթէն տիեօր քի, Իքինճի Վիլհէլմ, պու ֆամիլեասա միւլագաթտա, եէտինճի էտվարտըն զայպըյլա պէօյլիմիւշ օլարագ իսպաթը վիճուա իտիեօր։ Պու կիւն գարշըսընտա, Իթիլաֆը Միւսէլլէս պինասընը թէէսսին իտէպիլմիշ օլան օ զաթը գուարէթիար եօգ տըր։

*** Զաբ վէ Դայզէր նէ՞տէն պահս իթմիշլէր տիր։ Շարգտան սը։ Օրասընը քիմսէ պիլմէզ. լաքին Շարգտան պահս իթմիքլէրինէ քիմսէ տէ չիւպհէ իթմէզ։

Վագտա պու միւլագաթ իչին տիկէր մատտէլէր էքսիլմէմիշ տիր։ Հաթթա պազը մէհաֆիլտէ, ֆիքիրլէրի ֆէվգէլատէ իշղալ իտէն Ֆրանսա իլէ Ալմանիանըն պարըշտըրըլմասընա տահիր օլան էվրօբանըն էն պէօյիւք մէսէլէսինին տէ Բօցտամտա մէվզուի պահս վէ միւղաքէրէ օլմասը միմքինսիզ կէօրիւնմէհօր իսէ տէ, հէր հալտէ զանընը մումումիյէ կէօրէ, էն զիեատէ՝ Շարգ իւզերինէ պահս օլընմըշ տըր։

«Շու սահիհ տիր քի, Շարգտա, մէվզուի պահս օլաճագ մասատէլէր տէ պօլ տըր։ Պալգանլարտա պին տիւրլիւ աչըգ մէսէլէլեր վար տըր։ Սլավ հիւքիմէթլէրինին Թիւրքիա եահոտ Ռուսիա իլէ իթթիհատ. Պուլկարիսթան իլէ Եունանիսթանընն մուգարէնէթի. Թիւրքիա իլէ Բուլմանիանընն իթիլաֆը. Պալգան հիւքիմէթլերին պիրպիրիյլէ վէ պիրպիրինին խարիճինտէ պուլունանլար իլէ իթթիֆագլարը. էլհասըլ իքի հիւքմտար իչին թիւքէնմէզ, սօնսուզ միւզաքէրաթա սէպէպլէր։

Պունլարտան պաշգա պիր տէ Իրան մէսէլէսի վար քի, իքի բաքիպ հէյէթլէր, եանի պիր թարաֆտան Ռուսիա իլէ Ինկիլթէրրա վէ տիկէր թարաֆտան Ալմանիա իլէ Թիւրքիա պէյնինտէ ազ չօգ աչըգտան աչըգա մուխալիֆէթ պաշլանալըտան պէրի, օ մէսէլէ միւշքիլ պիր բէնկ ալմըշ տըր։

Թան ղազէթասը, պու մէսէլէ հագգընտա, սօն նիւսխէլէրինտէն պիրինտէ ադիտէքի ֆբգրայը եազմըշ տըր. «Պիր սէնէտէն պէրու Էվրօբայը Շարգիտէ զուհուրա կէլէն թէպէատիւլաթ, խուսուսիյլէ Իրան իշլերի, Բօցտամ միւլագաթլարընտա էն էհէմմիյէթլի եէրի թուսմըշ օլմագ կէրէք տիր։ Սօն վագըթլարտա վուգուա կէլէն միշքիլաթը, եանի Շիրազտաքի գարըշըգլըգլար իլէ Լինճանա Ինկիլիզ ասաքիրի չըգարըլմասը, Իրան մէսէլէյի միշքիլէսինին էհէմմիյէթինի նէ գատար արթըրաը մալիւմ տիւր։ Պու եէնի հատիսէլէրին, Իքինճի Նիգօլանը Սվինէմիւնտտէ գապուլ իթտիրմիշ օլտըը վէ պիր գաչ հաֆթա սօնրա, 1907տէ, Ինկիլթէրրա իլէ Ռուսիա իթթիֆագընը ինթահ իթտիրտիկի սիեասի մէպտէլէրինճէ վէսիլէի միւզաքէրէ թէչքիլ իթտիկինէ շիւպհէ եօգ տըր։ Ալմանիա, օլ վագըթտան պէրի բէք չօգ տէֆալար, Ինկիլթէրրա իլէ Ռուսիա իթթիֆագը, քէնտիսինին, Իրանտաքի նուֆուզընա սէքթէ կէթիրէճէք, վէ Իրանըն բիտարաֆլարընը եալընըզ օ իթթիֆագը իմզալաեանլարա հասը իլլեեէճէք պիր մահիյէթի հայիզ կիպի գապուլ իտէմեէճէկինի պիլտիրմիշ տիր։

«Զըգան փետրվարտա Պէրլինտէն հիւքիմէթը Իրանիէյէ վուգու պուլան մալիյէ թէքլիֆլէրի, Իրանտա Ալման թօրճը մուալլիմլէրի վէ ասաքիրի խասա զապիթլէրի պուլընմասը, վէ ասաքիրի Օսմանիէյինին քէյ տէր քէյ Ուրմիա թարաֆլարընտա իլէրլէմէսի, իչթէ պունլար Իսթանպոլտա վէ Պէրլինտէ թասվիպ օլընմըշ պիր բօլիթիգա բլանը մէվճուա օլարընը իսպաթ իտէր զինճիրլամէ թէչէպպիւսլէր, թէճրիւպէլէր օլտըընը կէօսթէրմէքտէ տիր։ Նազարը թամամ ճէլպ իտէն թարաֆ՝ Ազէրպէյճան ճիհէթի օլուպ Բուսլարընը իշղալ իթմիշ օլտըընը նօգթա տա օրասը օլտըընտան, պու արազի իւզերինտէ Ռուսիա վէ Ալմանիա մէնֆաաթլարընը թագսիմ իտիլմէսի լիզումը մէյտանա կէլմէքտէ տիր։ Իչթէ իքի հիւքմտարլար, պու շէյլէր իւզերինէ կէօրիշմիշլէր տիր։ Էվվէլ, պու մէսէլէ հագընտա թէաթիի էֆքեար իթտիքլէրի թէէմին իտիլիրսէ, խէթա իտիլմիշ օլմազ։ Միւսալէհաեա իալէլ կէթիրիլմէմէսի չարէսինի տէ տիշլիւնմիշլէր տիր. զիրա ճալիւմ տիւր քի, բուէսսայը տիւէլին իլք տիշլիւնճէսի՝ պու տըր։ Լաքին միւսալէհա մուֆահազա օլընաճագ մը տըր։ Ֆբրանս Միլիթէր ղազէթասը պու պապտէ չիւպհէ իտիեօր։ Պու ղազէթա տիեօր քի, «Թիւրք օրտուսը, քէնտի գուվվէթինէ կիւվէնտիկի վէ մէմլէքէթտէ հագըգէթէն մէվճուտ վէ ֆաալի եէկեատէ պիր գուվվէթ օլարընը վէ քէնտի արզուլարընտա սէրպէսթ օլմասը վէ պու արզուլարը գարշըսընտա հիչ պիր սէտտը մումանաաթ թանըմամասը հասէպիյլէ, աթէչ իլէ օյնատիօր. միւշքիլաթա էհէմմիյէթ վէրմէօր. տահմա մուհարէպէտէն պահս իտիեօր, վէ նիհայէթ տէ մուհարէպէ իտէճէք տիր. զիրա մէզքիւր օրտու, պունընն իչին թէչքիլ օլընմըշ տըր. սէպէպի թէչքիլ վէ իհտասը՝ եալընըզ պու տըր, վէ քէնտի իդթիսարընը մուհաֆազա իթմէքլիկին սէպէպը եէկեատէսի օլան պու խուսուս, կիւնտէն կիւնէ իլերի կիթմէքտէ տիր։ «Տօղրուսու պու սէօզլէր բէք տէ տօղրու օլմաերպ, պիր ազ չաբուգ իլերի կիթմէք տիր։ Մուհարէպէ թէհլիքէսինին պու տէրէճէ պէօյիւք օլտըը զանն օլընամազ։ Ալմանիա իմբէրաթօրը, էլպէթթէ Զաբա, պու խուսուստա պազը իշգահաթ վէրմէզ վէ միւշքիլաթ կէսթէրմիշ տիր։ Իչթէ պու սէպէպլէ Բօցտամ միւլագաթընը էհէմմիյէթի ինքեար օլընահազ, վէ Շարգ էհալիսինին պունու հէր քէստէն զիեատէ տիւշիւնմէսի ճայիզ տիր։

ԱՎՍԹ.-ՄԱՃԱՐ ԲՕԼԻԹԻԳԱՍԸ

Վիէննա 9 Նոյ.— Ավսթրիա Տէլէկասիօն մէճլիսինտէ, պու կիւն խարիճիյէ պիւտճէսի միւզաքէրէ իտիլիրքէն, խարիճէ նազարը գօնթ Էրէնթալ, աթիտէքի պէեանաթտա պուլընմըշ տըր.

«Եէնի ֆուրթունալար զուհուր իթտէպլէ, գուվվէթմիզէ վէ իթթիֆագլարը-մըզա կիւվէնէրէք, իսթիգպալէ սիւքիւն իլէ նազար իտէպիլիրիզ։ Սուլհը ումումիյէ, եանի լճապ իտէն եէրտէ հալ ու վազիյէթին թէյեիտինէ վէ պիլճիւմէզ տէվլէթլէրէ իթիմատքեարանէ միւնասէպթէն մուհաֆազասընա չալըշճաղըզ։ Էվրօբատա ումումի պիր գարըշըգլըգ զուհուրինէ սէպէպիյէթ վերէճէք տէրէճէտ էհէմմիյէթլի հիչ պիր մէսէլէ կէօրմէեօրմ։ Պիլճիւմէ տէվլէթլերին սուլհը խալիսանէ արզու իթտիքլէրի զանընընտաերմ։»

Նազարը միւշարիլէյհ, Պօսնա վէ Հէրսէքին իլհագը մէսէլէսինտէն թէքրար պահսքին իլհագը մէսէլէսինտէն թէքրար պահսլա, տէմիշ տիրքի, «Բօլիթիգանճա մէսէլէքիմիզին ֆայտէսի չու օլմըշ տըր քի, օթուզ սէնէտէն պէրի մուալլագ պիր մէսէլէյի սուրէթը գաթիէտէ հալլ իթտիք վէ հէր սիւրիւ իհթիմալաթա գարշը սէրպէսթիի հալիւ իհթիքլէրի իսթիհսալ իլլէտիք։ Պու իլրէքէթիմիզի իսթիհսալ իլլէտիք։ Պու իլրէքէթիմիզի իսթիհսալ իլլէտիք։ հապ սայէսինտէ, տէվլէթիմիզ, միւլքնօգթան նազարընտան միւսթէֆիտ օլմըշ վէ եէնի-բազար սանճաղընտաքի ասաքիրիմիզ կէրի չաբըլմըշ տըր։ Ավսթրիա տէվլէթի՝ եէնի-բազարը թախլիյէ իթմէքլէ, մէնաֆիի իգթիսատիյէ վէ սիեասէյի, թէվսիի մէմալիք ուսուլիյէ թասագիպ իթմէտիկինի իսպաթ իյլէմիշ տիր։ Ասըլ մէնֆաաթմըզա մուվաֆբգ կէլէն չէյ՝ հէր վագըթ իլթիզամ իթմէկէ չալըշտըրըմըզ Թիւրքիանըն իսթիգլալը վէ միւսալէմէթ (տահրէսինտէ թանքիմի քէյֆիյէթիյէ, հագգլարընտա թէվէճճիհիմիզ պուլընան վէ տահմա մուավէնէթմէզլիզ իթիմատ իտէպիլէն տիկէր Պալգան հիւքիմէթլէրինին տէ իսթիգլալը վէ ասաիշ տահրէսինտէ թէրագգիլարը մատատէսի տիր։»

Գօնթ Էրէնթալ, պատէհաւ, կիրիտ մէսէլէսինտէն պահալա, խարիճիէ պիւտճէ զօմիսիօնընտա վագը օլան պէեանաթընը թէքրար, վէ պու մէսէլէտէ, Ավսթրիա-Մաճարիսթանընն մէսլէքը իհթիեաթքեարիյի մաճհաֆազա իտէճէկինի տէրմիեան իլէմիշ տիր։ Մուահարէպէ Պէլկրատ սէֆիրի գօնթ Ֆէրկախա գարշը վագը օլան հիւճումլարը բէտտա իլէ։ «Սըրպիա իլէ մաճարէպէ իտիլմէմէսինէ՝ սէֆիրի միւմալիյէյին պէօյիւք եարարմը օլմուշ տըր» տէմիշ տիր։

Նազըրը միւշարիլէյհ, խաթիմէի նութգընտա տէմիշ տիր քի, «Թիւրքիանըն վիլայեաթը ղարպիյէսինտէ Ավսթրիա-Մաճար տէվլէթինին տիկէր տէվլէթլէր սըրասընտա իճրա իյլէտիկի հիմայէյի մէտէնիյէ, էսկի ահանամէլէր ճիմլէի ահքեամընտան օլուպ, Ավսթրիա իչին, պէօյիւք պիր գաթօլիք տէվլէթի օլմասը հասէպիյլէ պիր վազիֆէյի թարիխիյէ տիր։ Հիմայէմիզէ մազնար օլան գաթօլիք քիլիսէ վէ միւէսսիսէլէրինին թէրագգըը, պու վազիֆէմիզի լաեըգըյլա իյֆա իթթիկիմիզի կէօսթէրիր։ Անճագ պիր թարաֆտան պու թէրագգը, վէ տիկէր թարաֆտան Թիւրքիանընն հաեաթը սիեասիէսինտէ վէ պիլասասա սուլթանլար ճանիպինտէն նէշր օլունմըշ օլան թանզիմաթ գանունլարընտան վէ պու տէֆա գազուլ օլունան իտարէի մէշրութա կիպի իսլահաթտան պէրու Օսմանլը Խրիսթիանլարընընն հալ վէ վազիյէթինճէ վուգուա կէլէն թէպէատիւլաթ, էվվէլճէ սէօյլէտիկիմ մուահէտէլէր ահքեամընն պիզզարուր միւխթէլիֆ սուրէթլէրտէն կէչմէսիյլէ, պիզիմ, գատիմանն պէրու ճարի օլան հիմայի մէտէնիեէմիզ տէ, պու միւխթէլիֆ սուրէթը թէֆսիրլէրէ թապի պուլընմըշ տըր։ Պունունլա պէրապէր պու պապտէ վագըթ վագըթ վուգուի թապի օլան թէֆսիրաթը միւխթէլիֆ օլմասընա բաղմէն, Պապը Ալի իլէ ասօթանէ միւնասէպաթըմըզ սայէսինտէ, պունա միւթէֆէրրի մէսէլէլէրին ասօթանէ վէ պիզէ թէվամ իտիլմիշ օլան գաթօլիք մէնաֆիինին բուհունա թէմամիյլէ մուվաֆբգ սուրէթտէ հալլի միմքին օլմուշ տըր։ Իլէրուտէ տահի պէօյլէ օլաճաղը շիւպհէսիզ տիր։ Հիւքիմէթ, պու խուսուստա ասթիտէքի խաթթը հարէքէթի իթթիխազ իթմիշ տիր։—Պու հիմանէնին իճրասընտա, Թիւրքիատա գավանիյն վէ թէչքիլաթը ատլիյէնին միւքէմմէլիյէթի նէ գատար նազարը իթիպարա ալընըրսա, Ավսթրիա՝ քէնտի վազիֆէլէրինի օ գատար միւքէմմէլ պիր թարզտա իյֆա վէ գաթօլիք մէնաֆիինին օ գատար թէմամիյլէ հիմայէ վէ թէէմմին իտէպիլէճէք տիր։ Իմտի Օսմանլը Մէշրութիյէթի մուվաճճէհէսինտէ, եէնի վէ էսկի բէժիմլէրին ֆարգընը նազարը տիգգաթա ալտըղըմըզտա, պու մէնաֆիին, իսարէյի հազրէտէ տահա կիւզէլ հիմայէ իտէպիլէճէկինի պէեան իտէպիլիրիզ։»

ԻՆԿԻԼԹԷՐՐԱՆԸՆ ԲՕԼԻԹԻԳԱՍԸ

Ինկիլթէրրա պաշ վէքիլի Մ. Ասքիթ, Կիլտանլտա, չէհիր էմինինին զիեաֆէթինտ իրատ իմտիկի պիր նութգտա տէմիշ տիր քի, «Ինկիլթէրրա, սուլհը վէ հալը հազրընն պագասընա թարաֆտար օլուպ, պիր թագըմ վագրալար իհտասը արզուսընտա տէյիլ տիր. տիկէր քեաֆֆէյի տէվլէթլէր կիպի սիւքիւնէթ իսթէր։ Թիճարէթ եօլարընընն էմնիյէթինի թէէմին իթմէք իւզրէ Իրանա մուավէնէթինի, վէ պու մագսատ իչին լազըմ օլան ագչէյի էլտէ իթմէյի թէքլիֆ իմմիշ տիր։ լաքին էկէր Իրան։ սէրքէշլիք իտէճէք օլուրսա։

Ինկիլիթերրա՝ իճապ իաէն թէտապիրին իթ-թիխազընը տիւշիւնէճէք տիր։»

Միւշարիւէյհ, պաաէհու Ինկիլիթերրա իւէ Ալմանիանընն թէպլիհաթընտան պահ-լա, «Իքի տէվլէթին պու պապտէքի ըէ-գապէթի-թէհլիքէլի վէ մասրաֆլը տըր։ Տիկէր չարթլար զուհուր իթմէտիքճէ, հիչ պիր մէմլէքէթ։ Ինկիլիթերրայը թահթը զապթա ալամանաճագ տըր։ Պու հալին իազահը չարէսինի՝ էֆքեարը ումումիէտէն պէքլէհորը» տէմիշ տիր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

Բօցտամ 4 նոյ.— Զար պուրաեա վասը օլտու։ Վէ իմբէրաթօր Վիլհէլմ իւէ բրէնալէր, պաշ վէքիլ։ խարիճիէ նազըրը, հարպիէ վէ պահրիէ նազըրլարը վէ Ռուսիանընն Պէրլին սէֆարէթի էրքեանը թա-րաֆընտան գապուլ օլունտու։ Իքի հիւքմ-տար արասընտա թաաթի օլունան ըէսմը սէլամլար՝ զաեէթ սամիմի սուրէթտէ վու-գուա կէլտի։

Բօցտամ.— Պիր թագըմ սոսիալիսթ ֆըրգալարը Բօցտամա կիտէրէք, Զարա գարշը չիտաէթլի նիւմայիշլէր իճրա իթ-տիլէր։

Բօցտամ 4.— Իմբէրաթօր Նիգոլանընն զիեարէթի սըրֆ ֆամիլեաճա մահիյէթի հարզ օլարզընտան, իքի հիւքմտար՝ պու ագշամ սէրայտա վէրիլէճէք զիեաֆէթ-ա ըէսմի նութգլար իրատ իթմէմէկէ գա-րար վէրմիշլէր տիր։ Իմբէրաթօր Վիլհէլմ, ագշամ Ռուսիա խարիճիէ Նէզարէթի վէքի-լինի վէ իմբ. Նիգոլա տախի Ալմանիա պաշ վէքիլիլէ խարիճիէ նազըրընը գապուլ իթ-միշլէր տիր։ Սուֆրատա իքի հիւքմտար, տօսթանէ սէօզլէր իւէ հէկտիկէրի սըհհէթի-նէ իտարէի ագտահ իյլէմիշլէր տիր։ Իքի իմ-բէրաթօր իւէ իմբէրաթօրիցա արասընտա վագը օլան միւլագաթ զաեէթ սամիմի օլ-մուշ տըր։ Իմբ. Նիգոլա՝ Ալմանիա պաշ վէքիլինին վէ իմբ. Վիլհէլմ տէ՝ Ռուսիա խարիճիէ նազըրը վէքիլի Մ. Սասոնով իւէ Զարա ըէֆագաթ իթմիշ օլան Ռուսիա սէ-բայ նազըրընը սըհհէթլէրինէ պատէ թէք-լիֆ իթմիշլէր տիր։ Իքի հիւքմտարլար, պիրպիրինին մայէթլէրինէ նիշանլար վէր-միշլէր տիր։

Լոնտրա.— Բրազէրթինա զրուազէորիւ՝ Իրանտա Լինճահա եէնիտէն ասքէր չըգար-մըշ տըր։ Պուրատա գանը միւսատէմէլէր վուգու պուլտուղը բիվաեէթ օլունմըշ ի-իսէ տէ, թաստիգ օլունմամըշ տըր։

Լոնտրա.— Իրան սէֆիրի՝ խարիճիէ նէ-զարէթինէ իքինճի պիր նոթա վէրմիշ տիր։

Բէքին.— Զին տէվլէթինին պիրինճի բարլամէնթասը՝ 1913 սէնէսինտէ իճթիմա իտէճէք տիր։

Պէրլինէ 6 նոյ.— Ալմանիա պաշ վէ-քիլի՝ Ռուսիա խարիճիէ նազըրը վէքիլի իւէ միւլագաթ իթմիշ տիր։

Պէրլին 7 նոյ.— Մ. Սասոնօֆ՝ ագշամ սաաթ 11 պչգ.տա Բէթրէսպուրկա միւ-թէվէճճիհէն հարէքէթ իթմիշ տիր։ Ըսթա-սիոնտա, իյֆի վէտա իչին Ալմանիա խա-րիճիէ նազըրը, Բէթրէսպուրկ սէֆիրի վէ Ռուսիանընն Պէրլին սէֆարէթի էրքեանը հազըր պուլունմըշլար տըր։

Բօցտամ.— Զար, իմբ. Վիլհէլմ իւէ ավտան ավաէթտէն սոնրա, իմբ. վէ իմ-բէրաթօրիցա Ֆրէտէրիգին մէզարլարը իւ-զէրինէ չէլէնկ զօյմագ իւզրէ օթօմոպիլ իւէ գապրիսթանա կիթմիշ տիր։

Աթինա 8 նոյ — Եունանիսթան տօ-նանմասընը վէ օրտուսընը թէնսիգ իթմէք իւզրէ, Եունանիսթանտա հարպիէ վէ պահ-րիէ պէօյիւք զապիթան գուլլանմագ իչին ինկիլիզ, Ֆրանսըզ վէ Եունան հիւքի-մէթլէրի պէյնինտէ պիր իթիլաֆը զաթի ագտ օլունմըշ տըր։

Ռօմա.— Եունան խարիճիէ նազըրը Մ. Կրիքարիս, Իզմիրտէ, Թրիպունա զաղէ-թասընընն մուխպիրինէ, Թիւրքիա վէ Եու-նանիսթան միւնասէպաթը հագզընտա կէօրիւշիւկիւնտէ, միւնասէպաթը մէզ-քիւրէնին պու կիւն մէմնունիյէթպախշ հալտէ օլտուղընը, վէ հիւքիւմէթը Եու-նանիէնին սայ ու զայրէթի՝ հալը հազըրը սահա էյի պիր տէրէճէյ կէթիրմէյէ հասր օլունահաղը մալիւմ իտուկինի տէրմիեան իլէմիշ տիր։ Նազըրը միւմանիլէյհ պոյգո-թաժտան տախի պահալա, պունընն՝ հէմ Օս-մանլըլարընն, հէմ տէ Եունանլըլարընն մէնա-ֆիինէ զարարը օլմասընա մէպնի եագընտա թաթիլ իտիլէճէկինէ գանի իտուկինի իֆա-տէ իթմիշ։ Վէ հիւքիւմէթը Օսմանիէ իւէ Ռում Բաթրիգխանէսի արասընտաքի իսթի-լաֆըն տախի թէսվիյէ օլունմագ իւզրէ պուլունտըղընը պէեան իյլէմիշ տիր։

Աթինա.— Բրէվէզատա Եունան ասա-քիրի իւէ Օսմանլը հուտուտ գարազոլ ա-սաքիրի արասընտա միւսատէմէ վուգու-պուլտուղընա տաիր Սէլանիքէն վէրիլէն խապէր՝ պուրատա սուրէթը գաթիյէտէ թէքզիպ օլունուեօր։

Թէհրան.— Շիրազտա իտարէի էօր-ֆիյէ իլան օլունմըշ տըր։

Բէթրէսպուրկ.— (Ռէսմի)։ Ալմանիա իմբէրաթօրիցասը՝ Կրոանս խասսա հիւսար ալայը ֆախրի գումանտանլըղընա թային վէ իմբէրաթօր Վիլհէլմ տախի պու ալայը էսամիսինէ գայտ օլունմըշ տըր։

Վիէննա.— Իրան շահը սապրգը Մէ-հէմմէտ Ալի, պու սապահ, իւչ գատըն, իւչ քեաթիպ, իւչ չօճուգ, վէ ազ պիր մայէթիյլէ պուրաեա վասը օլմուշ տըր։ Պիր հաֆթա գատար պուրատա գալմագ նիեէթինէ տիր։ (Միւշարիւէյհ, օրատան Բարիզէ կիտէճէք տիր։ Իրանըն չիմտիքի գարըշըղըղընտան իսթիֆատէ իւէ, եէնի-տէն թախթընա կէչմէյէ չալըշմագտա ի-միշ։)

Բարիզ.— Պուլկարիսթան բէիսի վիւ-քէլասընընն, Սոֆրանիէտէ, Պուլկարիսթա-նընն Թիւրքիա հագզընտաքի նիեաթընա տաիր պէեանաթը, մէհաֆիզի սիեասիյէ-միզտէ հիւսնի թէէսսիր հասրլ իթմիշ տիր։ Պու պէեանաթ, Պալգանլարտա միւսալէ-հաեա խալել կէլմեէճէկինէ թէէմինաթ ատտ օլունուեօր։

Լոնտրա 9 նոյ.— Իրան քէօրֆէզի իւ-զէրինտէ Լինճահտա գարաեա չըգան ինկիլիզ միւֆրիզէսի՝ Ինկիլիզ տօնանմասը-նա ավտէթ իթմիշ տիր։

Լոնտրա.— («Օսմ. Լոյտ»ա չէքիլմիշ տիր)։ Թայմզ զազէթասը, իսթիգրազտան պահալա, «Թիւրքիա կիպի մալիյէճէ միշ-քիլ պիր հալտէ պուլունան պիր տէվլէթէ վէրիլէն իսթիգրազլարընը իլէրուտէ էօյլէ ճիտտի նէթիճէլէրի օլուր քի, պուրասընընն՝ Ալմանիաճա տիւշիւնիլմէմէսի զաեէթլէ շայանը թէաճճիւպ տիր» տէմիշ տիր։

Լոնտրա 9 նոյ.— Ռուսիա խարիճիէ նազըրը՝ «Թայմս»ընն մուխպիրինէ աթիէ-քի պէեանաթտա պուլընմըշ տըր. «Բօց-տամ միւլագաթը վէ օրատա վէրիլէն գա-բարլար՝ Իթիլաֆը Միւսէլլէսին սուրէթը գաթիյէտէ պագասը էսասընա միւսթէնէա տիր։ Ալմանիա հիւքիւմէթի՝ Շըմալը Իրան-տա Ռուսիանընն հայիզ օլտըղը հուգուգը գապուլ վէ թաստիգ իթմիշ, ֆագաթ Ռու-սիա օրատա պիր չըմէնտրֆէր ինչա իթտիկի թագտիրտէ, խաթթը մէղքիւրընն Պաղտատ չըմէնտրֆէրիյէ պիրլէշտիրիլմէսինի թա-լէպ իյլէմիշ տիր։

(Աժանս՝ պու թէլէկրաֆըն ալթընա ի-լավէ իթտիկի նոթատա, թէլէկրաֆխա-նէտէ վուգուա կէլէն թէպէտտիւլաթ սէ-պէպլիրէ պիր քէլիմէնին օգունամատըղընը պէեան լտէրէք, սոն ֆըգրայը գայտը ի-թիեաթլէ թէպլիղ իթտիկինի սէօյլէեօր։)

Բէթրէսպուրկ.— Ռօսիա զազէթասը եա-բընքի պայ մէգալէսինտէ պէր վէճճը աթի եազաճագ տըր. «Զարընն վէ իմբէրաթօր Վիլհէլմին, Բօցտամտա, քէնտի պաշ վէքիլ վէ խարիճիէ նազըրլարըյլա պիրլիքտէ օլ-տըղը հալտէ վուգու պուլան միւլագաթլա-ըը, զաեէթ մէմնունիյէթպախշ նէթիճէլէր հասրլ իթմիշ տիր։ Իքի գօնշու իմբէրաթօր-ըղընն հիւքիւմէթլէրի արասընտա, բոլի-թիգայը պէյն էլ տիւէլին էսասի մէսէլէլէ-րինտէ հիչ պիր իխթիլաֆը էֆքեար մէվ-ճուտ օլմատըղը վաղտի պիր սուրէթտէ թէհլագուգ իթմիշ տիր։ Ճիւղի էհէմմի-յէթլի օլան տիկէր մէսէլէլէրէ կէլինճէ, պու պապտէ զուհուր իտէպիլէն սուլ թէֆէհ-հիւմլէրին (թիւրիմացուԹիւն), իքի մէմ-լէքէթ արասընտա իսալիսանէ թաաթիի էֆքեար նէթիճէսի օլարագ սահուլէթլէ հալ օլընապիլէճէկի անլայըլմըշ տըր։

Պէրլին 10 նոյ.— «Լոգալ Անցայկէր»-տէ օգունմըշ տըր. «Ֆրանսա հիւքիւմէ-թինին Իրանտա պուլընան մէնաֆիի, Ինկիլիսլէրին վէ Ռուսլարընն մէնաֆիինտէն ագ օլտըղընտան, Ֆրանսա՝ Իրանտա մուգիմ թէպաասընա, պիր հիմայէի մախսուսէյի ասքէրիէյի չիմտիլիք թէէմին իթմէկի տիւ-չիւնմէհեր, լաքին վուգուաթլարը քէմա-լը տիգգաթլէ թաագիպ իտիհեր։ Իրանընն թէմամիյէթը միւլքիյէսինին պիր կիւն տէ-յիլ իսէ տիկէր պիր կիւն, մուխապէրաթը սիեասիյէի ումումիյէյ թապի օլաճաղը ի-թիմալտէն պայիա տէյիլ տիր։ Շու հալտէ Ֆրանսա, Ասիատա զաեէթլէ ալէագատար պիր տէվլէթի օլտըղը ճիհէթլէ, իշպու թէ-մամիյէթին գաթիէն պագասը լչին միւ-տախէլէ իտէճէք տիր։ Հէր հալտէ Իրան տէվլէթինին սիեասի վէ ասքէրի էհէմ-միյէթինին զայիֆլէթիլմէսինտէն սագը-նըլմագ իսթէնիլէճէք տիր։

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸՆ
ԻՄԶԱԼԱՆՄԱՍԸ ՎԷ ՇԱՐԹԼԱՐԸ

Օն պիր միլիոն լիրալըգ իսթիգրազընն վէ պունա տախիլ օլան 7 միլիոն լիրալըգ ավանսընն մուգավէլէնամէսի, չարշէնպիհ կիւնիւ իմզալանմըշ տըր։ Մալիէ նազըրը Ճավիտ պէյ, օ կիւնիւ Իսթանպօլտա խա-նէսինտէ կէչիրիպ, սապահլաեէն Մ. Հէլֆ-ըիսի գապուլ իւէ, մուգավէլէնամէնին հէր պիր մատտէսինէ սահհ չէքմէյէ տէվամ իթմիշլէր տիր։ Էօյլէ բատտէլէրինտէ Մ. Հէլֆրիսի՝ Պէյօղլընտա Ալմանիա սէֆարէթ-խանէսինէ կէլէրէք, սէֆիր իւէ էօյլէ թաամը իթմիշ տիր։ Էօյլէտէն սոնրա ագ-շամ ալաթ. սաաթ 1 բատտէլէրինտէ Մ. Հէլֆրիսի թէքրար մալիէ նազըրընն խա-նէսինէ կիթմէքէ, թարաֆէյն մուգավէ-լէնամէյի իմզա իթմիշլէր տիր։ Ազ սոնրա նաֆիա նազըրը Հալաճեան Պետրոս էֆ. թէլէֆոնլա չաղրըլարագ, Ճավիտ պէյի զիեարէթ իթմիշ տիր։

Պու մուամէլէյի մալիէյէ իշթիրաք ի-տէն պանգալար՝ Ալմանիա, Ավսթրիա, Սիւրիա, Ֆիլէմէնք վէ Մաճարը, ճէման 32 ատէա օլուպ, սէրմայէլէրի 3 1/2 միլ-եար ֆրանգ օլան պու պանգալար՝ իլէ-րիտէ հիւքիւմէթը Օսմանիէնին իհթիեա-ճաթընը տա թէսվիյէ իտէճէքլէր տիր։

Հիւքիւմէթը Օսմանիէ, կէչէճէք մայիսէ գատար վատէլի 5 1/2 միլեոն լիրալըգ խա-զինէ թանվիլաթը իխրաճ իտէրէք, պու պանգալարտան միւրէքքէպ օլան սինտի-գաեա սաթաճագ տըր։ Տէօյչէ Պանգ՝ իշպու թանվիլաթը սէնէվի 100տէ 5 1/2 ֆայիզ ըսգօնթո իտէճէք տիր։

Պու բարալար՝ Տէօյչէ Պանգտա հիւ-քիւմէթը Օսմանիէ հիսապընա կէչէճէկի ճիհէթլէ, Տէօյչէ Պանդ պունա մուգապիլ հիւքիւմէթը Օսմանիէյէ սէնէվի 100տէ 3 1/2 ֆայիզ վէրէճէք, վէ 100տէ 2տէն պիր ազ ֆազլա (100տէ 1ին 8տէ 1ի) գօ-միսիօն ալաճագ տըր։

Խազինէ թանվիլաթընընն վատէսի հըլուլ իթտիկինտէ, հիւքիւմէթը Օսմանիէ պունլարը 3էր այ օլմագ իւզրէ 2 տէֆա թէմտիտ իտէպիլէճէք, վէ սինտիգա պունլարը 100տէ 5 իւէ ըսգօնթո իթմէկէ մէճ-պուր օլաճագ տըր։ Պու միւտտէթ զար-ֆընտա իսէ, իսթիգրազ թանվիլաթը պէ-հէմէհալ պանգալարճա բիեացաեա չըգա-րըլաճագ տըր։

Ավանս մուամէլէսինէ այիտ մուգավէ-լէնին էսասը պունտան իպարէթ տիր։ Իս-թիգրազ մուգավէլէսինէ կէլինճէ, հիւ-քիւմէթ 11 միլիոն լիրալըգ պիր իսթիգ-րազ ագտ իտիհեր. պունուն ֆայիզ վէ ըէս էլ մալինի Իսթանպօլ վիլայէթի կէօմ-բիւք վարիտաթընտան թախսիս իտէճէք-սէնէվի 500,000 լիրա իւէ թէէտիյէ իյլէ-կէճէք տիր։ Ռուսսումաթ իտարէսի, ինվ. վէ յլս. այլարը իպթիտասընտան իթիպա-բէն, հէր այ պաշը Իսթանպօլ վիլայէթի կէօմբիւք վարիտաթը սաֆիյէսինի Տէօյչէ Պանգ շիւպէսինէ եաթըրաճագ տըր։ Եա-թըրտըղը մէպլաղ 275.000 լիրայը պուլընա-ճա, եանի ֆայիզ վէ ըէս էլ մալ գարշըը-ղը թէսվիյէ իտիլինճէ, միւթէպագը վա-բիտաթը հիւքիւմէթ իսթէտիկի եէրէ թախ-սիս իտէպիլէճէք տիր։ Հիւքիւմէթը Օս-մանիէ՝ պու կիւն դըյմէթ իւզէրինէ ալը-նան կէօմբիւք բուսսումընը խուսուսի թա-բիֆաեա թանվիլ իթմէք հազգընը մուհա-ֆազա իյլէմիշ տիր։

Պու 11 միլեոն լիրալըգ իսթիգրազ՝ իքի գըսմա այրըլմըշ տըր։ Պիրինճի գըսմը 7 միլեոն 40 պին, իքինճի գըսմը տա 3 միլեոն 960 պին լիրատան միւրէքքէպ տիր։ Ֆայիզ՝ 100տէ 4 տիւր։

Հէյէթը մալիէ պու իսթիգրազընն պի-րինճի գըսմընը չիմտիտէն սուրէթը գա-թիյէտէ տէրէօճտէ վէ գապուլ իյլէմիշ տիր։ Իքինճի գըսմը իչին եաբըլան մուգավէլէ, կէչէճէք սէնէ իչին Մէճլիսի մէպուսան իս-թիգրազա մէէզունիյէթ վէրէճէք օլուրսա, մէրի օլաճագ տըր։

Իսթիգրազ թանվիլաթը, սինտիգաեա, մէսարիֆ հիւքիւմէթէ այիտ օլմագ իւզ-րէ 100տէ 84է սաթըլմըշ տըր։ Լաքին թան-վիլաթ բիացաեա 100տէ 86պչ.տան ֆազ-լաեա չըգարըլըրսա, պու ֆազլա՝ հիւ-քիւմէթ իւէ սինտիգա արասընտա եարը պէ եարը թագսիմ օլընաճագ տըր։

Հիւքիւմէթ՝ էճնէպի բուլլարը, թան-վիլաթը թապը, բիացաեա չըգարըլմա-սը, պօրսաեա գապուլի վէ սաիրէ կիպի մէսարիֆ նամընա կէօթիւրիւ օլմագ իւզ-րէ 100տէ 2.պչ. վէրէճէք տիր։

Խազինէ թանվիլաթը իխրաճը սուրէ-թիյլէ ալընան ագչէ՝ պու իսթիգրազ ագ-չէսինտէն թէսվիյէ օլընաճագ տըր։

Իսթիգրազ թանվիլաթընընն Պէրլին պօրսասըյլա սաիր էվրօբա պօրսալարընա գապուլինի Տօյչէ Պանգ տէրէօճտէ իյլէ-միշ տիր։

*** Իսթիզրազ մուգավէլէնամէսի թա-րաֆը Շահանէտէն թաստիգ վէ թաաթիսի խուսուսընա իրատէի սէնիէ սատը պուլ-ըուլմըշ տըր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կիւնլէր, այլար կէչիեօր. Ճէմաաթը-մըզ կիտիչինտէ էլան տուրկուսընըզ հիւքմ իտիեօր։ Տիւն եինէ Վարչական ժողով իճ-թիմա իթմիշ տիր։ Սէպէպինի պիլմէյիզ, ֆագաթ հէր հալտէ եինէ էքսէբիյէթ հա-զըր պուլընմամըշ օլաճագ տըր։ Պիր տէ, Միլլէթճէ, Բաթրիգխանէճէ իլլէրի-միզ կէօրիւլմէեօր ատյի թէչէքքի իթմէք-տէյիզ։ Երեսի. ժողովըն նոյեմբերտէ ագ-տը իճթիմաէ տավէթի՝ Նիզամնամէ ան-քեամընտան տըր։ Հալպուքի հէնուզ պունա տաիր Վարչութիւնճա նէ գարար վէրիլտիկի մալիւմ տէյիլ տիր։ Ս. Յակոբ խասթախանէսի մուզայիգա իչինտէ, հիւ-քիւմէթ՝ միւթէրաքիւմ վէրկիլէրի իսթէ-եօր. ֆագիրխանէ եըգաբրըլմըշ եախօտ եըգտըրըլմագտա, ֆուգարանընն պիր գըս-մը աչըգտա գալմըշ։ Թաչրատա էլան թեմ-լէր մէրխասասըզ պրագըլմըշ. պազըլարը-նընն իսմէն մէրխասասը վար, ճիսմէն եօգ. պազը միւհթաճ մահէլլէրտէ հիւքմ իտէն զարուրէթ տէ պաչգա։

Պիլմէյիզ քի պունլար վէ պունլար կի-պի ահվալ արասընտա եաբըլան, տիւշի-նիլէն չէյլեր նէ՞ տիր։ Էկեր Կրոնական վէ Վարչական ժողով ազալարը, վագթըն-տա թօրանմազլարսա, (կէրչի Կրոնական ժողովըն վագթընտա թօրանըպ թօրան-մատըղընը պիլմէյիզ) վէ Կ-Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրինէ լազըմ օլան մուավէնէթի իյֆա իթմէնլէր իսէ, իտարէի միլլէթ պուրատա նամըզ սըրատա կիրէճէք վէ

թաչրալարը ինթիհաճաթը նամսլ թէսվիէ իտիլէճէք տիր։

Հէլէ միլլէթճէ Ազգային Տուրք մէսէլէսի մունթազամէն նազարը տիգգաթա ալընմատըգճա, վէ հէր քէս, հալինէ կէօրէ, Բաթրիկխանէ սանտըղընա ազ չօգ պիր իհանէ վէրմէտիքճէ, իչլէր նամսլ սըրահա կիրէճէք տիր։

*** Գոմիսիսնը մահսուսընճա թէադիգ վէ թասնիհ իտիլէն Միլլէթ Նիզամնամէ լահնասընն թապը խիթամ պուլմուշ օլաբըլընտան, միւթալէա օլունմադ, վէ պատէնու հէյէթը միլլէթճէ թաստիգ գելընմադ իւզրէ, Սինոգ ազալարընա վէ Երուսիսխանալարա Գոմիսիսնը մահսուսը թարաֆընտան պիրէր նիւսխէ թէվկիֆ պաշլանմըշ տըր։—Իչթէ Էրմէնի-զամանիք ճէմաաթը իչլին եէնի պիր վէսիկէյի հահաթ քի, էկէր սէօզտէ վէ քեազրա իւգէրինտէ գալմազա, պունտան, միլլէթճէ խայր ու մուհաֆէնաթ պէքլենէպիլիր։ Իլէրուտէ պու Նիզամնամէյտէն պիր չօգ տէֆա պոն խիմէք իչլին մէյտանըմըզ աչըգ օլտուղընտան, պու կիւնլիւք զիեատ սէօզ սէօյլէմէք խաթէմէյիզ։

*** Բաքա հազրէթլէրինին Տէրսաաէթ վէքիլի Մէնս. Սարտի ճէնտարմէրինին քահանայլըղընըն 25ինճի սէնէի ատէրիյէսի օլտուղընտան, միւշարիլէյհ, եարըն Բանկալթիտէ Սէնթ Էսբրի քիլիսէսինտէ մութանեան սուրբէթտէ այնի բուհանի իճրա իտէճէք, վէ պատէնու իգամէթկեահրնտա բէսմը գապուլ վէ թէպրիքաթի իճրա օլունմադ տըր։

Մէրասիմի մէղքիւրէյէ Կ-Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրի տախ տավէթ օլունմըշ օլուպ, քիլիսէտէ, միւշարիլէյհ իչին այրըճա պիր Աթու թէրթիպ իտիլմիշ օլտուղը իշիտիլմիշ տիր։ Շէհրիմիզտէ պուլունան Եպիսկոպոսլարըմըզ իլէ պազը միւթահիզանը բէհապիյն տախ մէրասիմը մէղքիւրէտէ հազըր պուլունմադըլար տըր։

*** Կ-Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրինին Բօմանա սէյեահաթ թասավվուրլարընա տաիր եէնի պիր խապէր իշիտիլէեօր։ Անճադ Պրուսա Մէրիասասը Արհ. Ցարուբիւն Եպս. Ճամճեանընն չէհրիմիզէ մուվասլէթի, Կ-Բաթրիկի միւշարիլէյհին էսնաի զայլուպէթինտէ իճրաի վէքեալէթ իչին օլտուղը ճիհէթլէ, սէյեահաթը միւթէսավվուրէնին էր ա կէճ վուգուի միւհթէմիլ, ֆագաթ հէր հալտէ պազը մուամէլաթըն իճրասընտան սոնրա վէ վագթը միւնասիպինտէ իճրա իտիլէճէկի մէմուլ տըր։ — Պիղ տէ, պու մէսէլէտէ, «կէճ օ սուն տա կիւճ օլմասընն» ֆիքրինտէյիզ։

*** Տիւն էրմէնի մրլլէթաշլարըմըզընն Ազգ. Երևսի. ժողովը ագաը իճթիմայէ տավէթ օլընմըշ, վէ աղատան պիր գըսմը տավէթ իճապէթ իմմիշլէր իսէ տէ, չու էսնատէ միլլէթաշլարըմըզընն զիհինլէրինի էն վիեատէ իշղալ վէ թանրիգ իտէն մէսէլէլէր հազընտա՝ մէճլիսի թէշքիլ իտէն ֆըրզալար պէյնինտէ պիր տէրէճէ իմիլաֆ հասըլ օլտուգտան սոնրա պունլարընն մէվզըի միւզաքէրէյէ գօնմասը՝ մէղքիւր ֆըրգալարընն բէյլիլէրի արասընտա էվվէլճէ գարարլաշըրըմըզ օլտուղընտան, պու գարար թէպլիղ վէ թասվիպ իտիլմէքլէ, մէճլիսին իճթիմաընա լիւզում գալմամըշ տըր։

ՄԻԻԹԷՖԷՐՐԻԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Տիւն, Իթալիա գրալընընն եէվմը վէլատէթինէ միւսատրֆ օլտուղընտան, Իթալիա թէպասը՝ խանէ վէ մաղազալարընը, լիմանտա պուլունան Մէսսուտիէ վէ Ասարը Թէվֆիգ զըրնլըարը իլէ սէֆարաթը էճնէպիէ մայէթ սէֆիրնէյէրի վէ Իթալիան վաբօրլարը պայրաղլար իլէ տօնանմըշ տըր։ Էօյլէյին Օսմանը գարաղոլ սէֆինէսինաէն 21 բարէ թօբ աթըլմըշ տըր։ Սապահ, սէֆիր իլէ սէֆարէթ վէ գոնսօլաթօ էրքանը վէ Իթալիա թէպասը հազըր օլտուգլարը հալաէ։ Սէնթ Անթուան քէլիսէսինտէ թէշէքքիր տուապը օգունմըշ տըր։ Նիթամընտա, սէֆարէթխանէ սալօնընտա բէսմը գապուլ վուղու պուլմուշ տըր։ Թարաֆը Շահանէտէն պաշ մապէյնճի Լութֆի պէյ, վէ ճանիպը հիւքիւմէթտէն իտարիճի միւսթէշարը Գուռեւմճեան Յովհաննէս պէյ սէֆարէթխանէյէ կիտէրկ սէֆիրէ պէհանը բէսմը թէպրիք իմմիշլէր տիր։

Սատրազամ բաշանընն՝ «Ժուրնալ տը Սալոնիք»ին պիր մուհարրիրիյէ միւլազաթընտա, «Պուհրանը վիւքէլաեա սէպէպ օլմասընը վէ վիւքէլա պէյնինտէ բրօկրամլարը հազգընտա իթիլաֆը թամ մէվճուտ իտուկինի պէհան իլէյիկինի եալընը պազը նէզարէթլէրին թէպատիւլաթա ուղրամասը միւհթէմիլ տիր քի, պու տա զաթէէն իմթիլաֆը էֆքեարան հասըլ օլմըշ պիր չէյ տէյիլ տիր» տէտիկինի մէղքիւր զաղէթա եազմըշ իսէ տէ, «Թանին»սան սէօզլէրի իյմանէն պու սէօզլէրին տօղրու օլմասընա շիւպհէ իտիեօր։

Բարիզէն ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Օսմանը իսթիդրաղընընն Ավսթրիա-Ալմանիա սինամիգասըյա ագա իտիլմիշ օլաբըը խապէրի, Բարիզ մէհոֆիլի մալիյէսինճէ պէօյիւք պիր մէնֆուհնիյէթլէ թէլագգը իտիլէրէք, պիրլէշմիշ օլան Տրեուռնը Օսմանիյէ տահա թուրկուն պիր մէվգի բէսպ իթմիշ տիր։

Մէճլիսի մէպուսանընն քիւշատ միւնասիպէթիյէ իճրա իտիլէճէք մէրասիմը ֆէվգէլատէնին բրօկրամը, ճանիպը թէշրիֆաթճա թանվիմ իտիլմէքլէ տիր։ Մէրասիմատէ հազըր պուլունանաղ սիւֆէրա, վիւքէլա, բիճալը մէմուրին, բիճալը իլմիյէ վէ բուէսասը բուհանիյէ տավէթնամէլէր կէօնտէրիլմիշ տիր։

Ավսթրիա սէֆիրի, չարչէնպիհ կիւնիւ հուզուրը Շահանէյէ գապուլ պուրուլմըշ վէ արզը վէտա իլէմիշ պիր։ Սէֆիրի միւշարիլէյհ, տիւն Սիւրաթ գաթարըան չէհրիմիզէն հարէքէթ իմմիշ տիր։

Օսմանը գօմիթէսի թարաֆընտան Սէլանիք ղազէթալարընտա աֆիտէքի պէեանանամէ նէշր իտիլմիշ տիր։ «Օսմանը բուլիթիգասընա տաիր գարարլար վէրմէք հագգը՝ եալընըզ հիւքիւմէթէ այիտ տիր։ Իթթիհատ վէ Թէրրագգը գօմիթէսինին ումումի գօնկրէսի, թէլէկրաֆ ամանալարը թարաֆընտան վէրիլէն վէ կէօյա բուլիթիգայը խարիճի հագգընտա իճրաի միւզաքէրէտէն սոնրա, էլեէվ մէվճուտ օլան բուլիթիգա ֆըրգալարընտան պիրինէ թէմսիլ իմմէկէ գօնկրէճէ գարար վէրիլմիշ օլտըգընա տաիր պուլունան հավատիսլէրի սուրէթը գաթիէտէ թէքզիպ իտէր։»

Բում բաթրիգխանէսի թարաֆընտան Միտիլի պանգասը իւզերինէ չէքիլէն 480 լիրալըգ պիր չէք իլէ, Սիլլօղոս ճէմիյէթը իլմիյէսինին 1324, 1325 վէ 1326 սէնէլերինին էմլաք վէրկիսի թէէտիյէ սլընմըշ, վէ հաճզ իտիլմիշ օլան հշեասը իսատէ գելընմըշ տըր։ Սիլլօղոս պինասընընն էմլաք վէրկիսինտէն մուաֆիյէթինի ինթիհսալ իմմէք իչլին, հիւքիւմէթ նէզտինտէ իճապ իտէն թէշէպպիւսաթը իճրասը զըմնընտա 10 կիւն մէօհլէթ վէրիլմիշ տիր։ Պու թէշէպպիւսաթի պաչա չըզարսա, վէրիլմիշ օլան 480 լիրա կէրիյէ չէվիրիլէճէք տիր։ Պու կիւն պու խուսուսատա Բաթրիգխանէ գարու քէհեասը թարաֆընտան մէրճիինէ պիր թագրիր թագտիմ օլընաճագ տըր։

Շէհիր էմանէթինի վէ Իսթանպոլ վիլայէթինի պիրլէշտիրմէք ըրօժէսինի թէտգիգ մէժուր գօմիսիօն, սոն իճթնմաընտա, Տէրսաաէթի էհալիսինին եէնիէն թահրիրի նուֆուսընը իճրայէ գարար վէրմիշ տիր։

Հարպիէ նազրը՝ կէչէն կիւն սատրազամ բաշանընն գօնազընա կիտէրէք կէօրիւշմիշ տիր։

Ֆրանսա վէ Ավսթրիա սէֆիրլէրի, չարչէնպիհ կիւնիւ Հարպիէ նէզարէթինէ կիտէրէք, հարպիէ նազրը իլէ միւլազաթ իմմիշլէր տիր։

Հիւքիւմէթը Օսմանիէ, Պուլկար հիւքիւմէթինէ վէրիլկի պիր ժուրնիրէյէ, Օսմանը վէ Պուլկար թիճարէթ մուզավէլէսի մէսէլէսինէ տաիր քէնտի նազարընը թէքիլ իտէճէք էսասլարը իյզահ իտէրէք, մուզավէլէնին միւզաքէրէսինէ պաշլանմադ իչին պիր ան էվվէլ Պուլկար ժուրնալարընընն կէօնտէրիլմէսինի պիլտիրմիշ տիր։

Բէնչէնպիհ կիւնքի Մէճլիսի վիւքէլատա, էղճիմէ, Գաբրէօյիւնէ իշլէթէն Շերքէթ վաբօրլարը գանթրաթընընն 3 այտանա թէմամի, Պուլգարիսթանտա չըգան Գամբանա ղազէթասընընն Թիւրքիայա մէնը առուսուլի վէ Տէրգօս սու գումբանիասը իտարէ մէրքէզիյէ շիւպէլէրի պէյնինտէ թէլլէֆօն վազը միւզաքէրէ իտիլմիշ տիր։

Էսկիսինտէն պիւսպիւթիւն ֆարգը օլարադ եէնի պիր բաթէնթ դանունը թանվիմ իտիլմէքտէ օլուպ, Մէճլիսի մէպուսան աչըլըբընընտա թադիմ օլընաճագ տըր։ Պու եէնի գանունտա, բաթէնթ վէրկիսի սընըֆ իւզէրինէ վէ մաղազալարիլէ ֆագրիզալարընընտ՝ իճարը նիսպէթինտէ թայէն օլընաճագ վէ զաղէթաճըլարտան վէ սէնանի նէֆիսէ իլէ իշթիրալ իտէնլէրտէն բաթէնթ վէրկիսի ալընմատաճագ տըր։

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»յէ իսթանպոլ մուխպիրի թարաֆընտան իչար իտիլմիկինէ կէօրէ, հիւքիւմէթը Օսմանիէ խըմէթինտէ պուլընան քեսֆիֆէյի ինկիլիզ պահրիյէ զապիթանը, ամիրալ Վիլիամս տախի տախիլ օլտուղը հալտէ, Լօնտրատան ալմըշ օլտըգլարը պիր էմր մուճիպինճէ, 1911 սէնէսի յնվ. Ինտէն իմիսպարէն, մէմուրիյէթլէրինտէն չէքիլէճէքլէրինի պիլտիրմիշլէր տիր։—«Լ. Հէրալա»՝ պու հավատիսի Ֆէզվիպ իտիեօր։

Բում բաթրիգխանէսինին միւբաճաաթլարը իւզերինէ, Ֆէնէր մէքթէպը քէպիրի թալէպէսինին՝ տէրալէրի իսթամընա գատար պայրագ ալթընա ճէլպ իտիլմէքսինէ հիւքիւմէթճէ գարար վէրիլմիշ տիր։

Ֆէնէր Մէճլիսի միլլիսի ազասընտան տիկէր պազըլարը տախի՝ էօնիմիւզտէքի բազար իրթէսի կիւնիւ իչին միւսթանթիզլիքտէն իսթինթաղ իչին ճէլպ իտիլմիշլէր տիր։

Ֆօն տէր Կոլց բաշա չէհրիմիզէ ավտէթ իմմիշ վէ տիւն հուզուրը Շահանէյէ գաղապուլ օլընմըշ տըր։ Միւշարիլէյհ կէլէճէք հաֆթա Ալմանիասա ավտէթ իտէճէք տիր։

Իթթիհատ ֆըրգասընընն բէնչ. կիւնքի իճթիմաընտա, Մէճլիսի մէպուսան բիւեասէթինէ Ահմէտ Բրիզա պէյին, բէյրս վէքիլի էվվէլիկինէ Խայրի պէյին վէ վէքիլի սանիլիկինէ Սիւլէյման Պուսթունի էֆ.նին նամզէտլիկէ վազը գարարլաշըրըմըշտըր։

Կէչէն կիւն 10-13 եաշլարընտա իւչ էրմէնի զըղ չօճուղը, Պէյօղլընտա մէքթէպտէն ավտէթլէ, Թալիմխանէ մէյտանընտան կէչտիքլէրի սըրատա, գապաճա պիր տէմ պունլարընն եանընա եագլաշմըշ, վէ թիւրքճէ վէ էրմէնիճէ սէօյլէնէրէք, պիր գուրմու կէօսթէրմիշ վէ պու սուրէթլէ իղֆալէ թէսատտի իմմիշ իսէ տէ, չօճուգլար հէման գօշարագ, Թագսիմ Պէյլէտէ պաղէսինէ սըղընմըշլար տըր։ Պաղէէնին գաբուճըսը՝ շախսը մէճհուլը թէպգիպ իմմիշ իսէ տէ, էլտէ իտէմէմիշ տիր։ Բէյֆիյէթ, զապրթաեա խապէր վէրիլմիշ տիր։

ՀԱՄԱԶԳԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՕՐԻՈՐԴՑ

Թերա. Լայէ փողոց թիւ 11

Նորընծայ Խնամակալութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ ծնողաց որ վարժարանիս վերաբացումը արդէն տեղի ունեցած է Սեպտ. 1ին։

Խնամակալութիւնս վարժարանին մէջ մեծ խնամով հոգ կը տանի ֆիզիկական առողջութեան և մտքի դաստիարակութեան։

Հաստատութիւնս հայերէն և ֆրանսերէն լեզուներէ զատ, ի խնդրոյ բազմաթիւ ծնողաց, իր ծրագրին մէջ մտցուցած է թուրքերէն և անգլիերէն լեզուները, ինչպէս նաեւ նուրբ ասեղնագործութիւն, կար և ձեւագիտութիւն։

Մանրամասնութեանց համար դիմել վարժարանիս Տնօրէնութեան։

Խնամակալութիւն

4—5

ԳՕԼԷՐԱ

Սալը կիւնիւնտէն չարչէնպիհ կիւնիւնէ գատար չէհրիմիզտէ եէնիտէն 9 վուգուաթ, 4 վէֆիհաթ վէ էսկի միւսապլարատան 5 վէֆիհաթ օլմըշ տըր։ Ասքէրլէրտէն այնի միւտտէթ զարֆընտա 5 միւսապ վէ 2 վէֆաթ զուհուրա կէլմիշ տիր։

*** Չարչէնպիհ կիւնիւնտէն բէնչէնպիհ կիւնիւնէ գատար 24 սաաթտա չէհրիմիզտէ 12 վուգուաթ, 2 վէֆաթ, վէ ասքէրիտէն 23 վուգուաթ վէ 2 վէֆաթ օլմըշ տըր։

*** Բէնչէնպիհ կիւնքի Մէճլիսի վիւքէլատա, էղճիմէ, Գաբրէօյիւնէ իշլէթէն Շերքէթ վաբօրլարը գանթրաթընընն 3 այտանա թէմամի, Պուլգարիսթանտա չըգան Գամբանա ղազէթասընընն Թիւրքիայամէնը առուսուլի վէ Տէրգօս սու գումբանիասը իտարէ մէրքէզիյէ շիւպէլէրի պէյնինտէ թէլլէֆօն վազը միւզաքէրէ իտիլմիշ տիր։

Էսկիսինտէն պիւսպիւթիւն ֆարգը օլարադ եէնի պիր բաթէնթ դանունը թանվիմ իտիլմէքտէ օլուպ, Մէճլիսի մէպուսան աչըլըբընընտա թադիմ օլընաճագ տըր։ Պու եէնի գանունտա, բաթէնթ վէրկիսի սընըֆ իւզէրինէ վէ մաղազալարիլէ ֆագրիզալարընընտ՝ իճարը նիսպէթինտէ թայէն օլընաճագ վէ զաղէթաճըլարտան վէ սէնանի նէֆիսէ իլէ իշթիրալ իտէնլէրտէն բաթէնթ վէրկիսի ալընմատաճագ տըր։

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»յէ իսթանպոլ մուխպիրի թարաֆընտան իչար իտիլմիկինէ կէօրէ, հիւքիւմէթը Օսմանիէ խըմէթինտէ պուլընան քեսֆիֆէյի ինկիլիզ պահրիյէ զապիթանը, ամիրալ Վիլիամս տախի տախիլ օլտուղը հալտէ, Լօնտրատան ալմըշ օլտըգլարը պիր էմր մուճիպինճէ, 1911 սէնէսի յնվ. Ինտէն իմիսպարէն, մէմուրիյէթլէրինտէն չէքիլէճէքլէրինի պիլտիրմիշլէր տիր։—«Լ. Հէրալա»՝ պու հավատիսի Ֆէզվիպ իտիեօր։

Բում բաթրիգխանէսինին միւբաճաաթլարը իւզերինէ, Ֆէնէր մէքթէպը քէպիրի թալէպէսինին՝ տէրալէրի իսթամընա գատար պայրագ ալթընա ճէլպ իտիլմէքսինէ հիւքիւմէթճէ գարար վէրիլմիշ տիր։

Ֆէնէր Մէճլիսի միլլիսի ազասընտան տիկէր պազըլարը տախի՝ էօնիմիւզտէքի բազար իրթէսի կիւնիւ իչին միւսթանթիզլիքտէն իսթինթաղ իչին ճէլպ իտիլմիշլէր տիր։

Ֆօն տէր Կոլց բաշա չէհրիմիզէ ավտէթ իմմիշ վէ տիւն հուզուրը Շահանէյէ գաղապուլ օլընմըշ տըր։ Միւշարիլէյհ կէլէճէք հաֆթա Ալմանիասա ավտէթ իտէճէք տիր։

Իթթիհատ ֆըրգասընընն բէնչ. կիւնքի իճթիմաընտա, Մէճլիսի մէպուսան բիւեասէթինէ Ահմէտ Բրիզա պէյին, բէյրս վէքիլի էվվէլիկինէ Խայրի պէյին վէ վէքիլի սանիլիկինէ Սիւլէյման Պուսթունի էֆ.նին նամզէտլիկէ վազը գարարլաշըրըմըշտըր։

Կէչէն կիւն 10-13 եաշլարընտա իւչ էրմէնի զըղ չօճուղը, Պէյօղլընտա մէքթէպտէն ավտէթլէ, Թալիմխանէ մէյտանընտան կէչտիքլէրի սըրատա, գապաճա պիր տէմ պունլարընն եանընա եագլաշմըշ, վէ թիւրքճէ վէ էրմէնիճէ սէօյլէնէրէք, պիր գուրմու կէօսթէրմիշ վէ պու սուրէթլէ իղֆալէ թէսատտի իմմիշ իսէ տէ, չօճուգլար հէման գօշարագ, Թագսիմ Պէյլէտէ պաղէսինէ սըղընմըշլար տըր։ Պաղէէնին գաբուճըսը՝ շախսը մէճհուլը թէպգիպ իմմիշ իսէ տէ, էլտէ իտէմէմիշ տիր։ Բէյֆիյէթ, զապրթաեա խապէր վէրիլմիշ տիր։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՏԱՆ

Le français Ա. տարի 3 ղ., Le français Բ. տարի 5 ղ., Քերականութիւն Մէջին՝ Գաղանճեան 6 ղ., Քերականթ. բարձրգ. 7.50 ղ., Մանկապարտէզ քերականութերցարան 2.50 ղ., Տարերք Մայրենի Ա. 3 ղ., Համառօտ իրագիտութիւն՝ Թէյեան 3 ղ., Ընդարձակ իրագիտթ. Թէյեան 6 ղ., Առաջնորդ անգլիերէն ընթերցանութեան 3 ղ., Le français-ի Գ. հատորը և Բանալին մամլոյ տակ։

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

29 Հոկտ. 1910

	ղշ.	բր.
Թէվֆիկ իսմիլիշ էսհ. ում.	99	33
Բուռսէլի շըմէնտըֆէրի ֆբ.	212	12
Օսմ. Սիկրթ. շիրքէթի Լ.Օ.	4	60
Տէրիս. Թրամվայ գուբ.	13	5
» » թանվ. ֆբ.	490	
Բէժի	18	10
Տէրիսաատէթ Ըլիսթըմ.	444	
Տէրգօզ	322	
Ընաաալը շըմէնտըֆէրի գուբ.	15	80
» » թահ.	514	
Բրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա.	326	
» » » Բ.	271	

ԱԳԶԷՔԷՐԻՆ ՓԻԵՍԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ.-տան	Ղշ.	բր.
Պէեազ մէճիտիյէ ֆարգը	107	23
Մէթալիք	99	20
Բօլ	91	20
Ֆրանսըզ ալթունը	87	07
Ինկիլիզ լիրասը	109	36
Գըրմից	50	
Ռուպլի քեազրա	8	61

ԻՏԱՐԷ ԽԱՆԷ

Պէյօղլունտա Թագսիմ ճատտէսիճեռ Ն. 65

Սահիպի իմթիեազ վէ միւտիրը մէսուլը ղազէթա

ՅՈՎՀ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ